

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦАРНОЇ СЛУЖБИ**

Кафедра психології

ПОГОДЖЕНО:

Начальник кафедри психології,
кандидат психологічних наук, доцент,
підполковник внутрішньої служби
О.М. Мірошніченко
«___»_____2019 р.

СИЛАБУС

**навчального курсу «Соціальна психологія»
спеціальність 053 «Психологія»
форма навчання: денна**

РОЗРОБНИК:

професор кафедри,
доктор психологічних наук
Данильченко Т.В. _____

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри психології
Протокол № __ від «__»_____2019 р.

Кредити та кількість
годин:

6 кредитів ECTS; години: 38 лекційних, 38
семінарських, 14 практичних та 90 самостійна
робота.

Анотація курсу

Знання основ соціальної психології корисне не тільки кожній людині в її повсякденному житті, але і тим більше необхідне для всіх спеціалістів, що працюють в сфері «людина – людина». Ситуація професійної праці, що включена в певну соціально-психологічну систему, вимагає від спеціаліста не тільки знання предмету діяльності, але і володіння соціально-психологічними знаннями і вміннями. Особливо вище вказане стосується професії психолога, де фахівець має встановлювати та розвивати міжособистісні стосунки з людьми, аналізувати та вирішувати широкий спектр проблем, пов'язаних з феноменом людського спілкування. Тому курс соціальної психології є одним із базових при підготовці студентів-психологів.

Знання з курсу «Соціальна психологія» повинні сприяти більш глибокому розумінню студентами (курсантами) психологічних особливостей та поведінки особистості, зумовлених її членством в соціальних групах оволодінню навичками керування групою та іншими людьми.

Ця дисципліна тісно переплітається з загальною психологією, віковою психологією, експериментальною психологією, психодіагностикою. При вивченні цієї дисципліни буде зроблено ставку на поєднання традиційних (звичних) форм роботи – лекція, обговорення питань семінару, а також використовуватимуться робота з текстами, організація диспутів. Вивчаючи цей курс, ви матимете можливість долучитись до дискусій з приводу важливих питань співвідношення особистого і суспільного, оволодіти навичками виявляти соціально-психологічні проблеми і використовувати основні соціально-психологічні методи в психологічній практиці. Думка кожного учасника освітнього процесу стане невід'ємною складовою здобуття відповідей на одвічні питання про межі особистої свободи, совість, любов, цінності.

Мета курсу

Метою навчальної дисципліни є формування у здобувача вищої освіти цілісного уявлення про соціально-психологічні феномени, їх провідні особливості і форми прояву. Майбутній фахівець має отримати практичні навички, необхідні для виявлення соціально-психологічних проблем, ставити цілі соціально-психологічного дослідження і використовувати основні соціально-психологічні методи.

Організація навчання

Тематичний план

№	Назва теми	Всього годин	Лекції	Семінари	Практичні заняття	Самостійна робота
Розділ 1. Методологічні основи соціальної психології						
1	Соціальна психологія як наука	8	2	2	-	4
2	Методологія та методи соціальної психології	12	2	2	2	6

3	Основні теоретичні напрями сучасної соціальної психології	12	2	4	-	6
Розділ 2. Соціальна психологія малої групи						
4	Теорія малих груп	11	2	4	-	5
5	Групова динаміка	11	2	2	2	5
6	Проблема лідерства в соціальній психології	11	2	2	2	5
7	Колектив	9	2	2	-	5
Розділ 3. Соціальна психологія особистості						
8	Соціально-психологічні аспекти соціалізації	12	2	4	-	6
9	Рольова теорія особистості	6	2	-	-	4
10	Психологічні механізми регуляції соціальної поведінки особистості	14	4	4	-	6
11	Міжособистісні стосунки	14	2	4	2	6
Розділ 4. Соціальна психологія спілкування						
12	Спілкування як центральна проблема соціальної психології	9	2	2	-	5
13	Комунікативний аспект спілкування	11	2	2	2	5
14	Перцептивний аспект спілкування	10	2	-	2	6
Розділ 5. Соціальна психологія великих груп і масових соціальних процесів						
15	Засоби масової комунікації як соціальний інститут	8	2	-	-	6
16	Психологічні характеристики великих соціальних груп	8	2	2	-	4
17	Соціальна психологія масових явищ	14	4	2	2	6
Всього годин за курсом		180	38	38	14	90

Завдання до семінарів та практичних занять

Семінарські заняття

Готуючись до семінарського заняття Ви маєте підготувати конспект питань, що містяться в плані відповідної теми. Наявність конспекту всіх (!) питань та ваша присутність на занятті є запорукою успішної роботи та

отримання балів (їх кількість залежить від вашої активності та якості підготовки). Відсутність конспекту або неповний конспект, навіть за умови вашої присутності на семінарі, оцінюється в 0 балів.

Плани семінарських занять

Тема 1. Соціальна психологія як наука

1. Предмет та завдання соціальної психології
2. Місце соціальної психології у системі наук
3. Структура соціальної психології
4. Історія розвитку соціальної психології

Література: основна № 3-5, 7-9, 10, 13, 17-22, 25; допоміжна № 60, 65, 86, 87, 88, 105, 108, 111.

Тема 2. Методи соціальної психології

1. Оцінні методи (рейтинг і інш.)
2. Метод спостереження
3. Експеримент в соціальній психології
4. Метод соціометрії
5. Опитувальні методи (анкети, бесіди, інтерв'ю)
6. Тестування, шкали в соціально-психологічних дослідженнях

Література: основна № 3-7, 9-14, 17-19, 23-26; допоміжна № 8, 9, 15, 21, 42, 43, 57, 72, 88, 104, 109.

Тема 3. Основні теоретичні напрями сучасної соціальної психології

1. Біхевіоризм і необіхевіоризм
2. Психоаналітичні концепції
3. Теорія "поля" К.Левіна і школа "групової динаміки"
4. Теорія когнітивного дисонансу Л.Фестінгера
5. Соціометрія як напрям і метод соціальної психології
6. Теорія особистісного зростання (К.Роджерс, А.Маслоу)

Література: основна № 2-5, 9, 10, 13, 18-22, 26; допоміжна № 2, 39, 65, 84, 86, 88, 92, 97, 101, 104.

Тема 4. Теорія малих груп

1. Актуальність вивчення малих груп у соціальній психології
2. Група як об'єкт соціально-психологічного аналізу: теоретичні підходи
3. Класифікація малих груп
4. Функції групи (за Н. Смелзером)
5. Структурні характеристики малих груп

Література: основна № 1, 2, 8, 11-13, 16, 17, 19-24; допоміжна № 20, 34, 77, 83, 88, 105.

Тема 5. Групова динаміка

1. Поняття групової динаміки
2. Процес прийняття рішень групою

3. Феномен групового тиску (конформність)
4. Поняття сумісності, групові конфлікти
5. Фактори згуртованості членів малих груп
6. Соціально-психологічна атмосфера та чинники її формування

Література: основна № 1-5, 8-14, 16-19, 21-23; допоміжна № 1, 24, 52, 54, 61, 82, 89, 90, 100.

Тема 6. Лідерство як соціально-психологічний процес

1. Поняття лідерства та його теорії
2. Класифікація стилів лідерства за К. Левінім
3. Основні функції лідера
4. Фактори висування лідера в групі
5. Ефективність діяльності групи і стиль лідерства

Література: основна № 1, 2, 4, 5, 8, 9, 11-14, 16-19, 22-25; допоміжна № 26, 30, 66, 68, 73, 82, 90, 100, 108.

Тема 7. Колектив

1. Визначення і ознаки колективу
2. Методи вивчення колективу
3. Рівні розвитку групи
4. Умови успішного розвитку колективу
5. Типологія взаємин керівника і працівників

Література: основна № 1, 2, 8, 11-14, 17, 19; допоміжна № 3, 5, 8, 16, 17, 28, 30, 33, 34, 37, 49, 51, 52, 54.

Тема 8. Соціально-психологічні аспекти соціалізації

1. Поняття соціалізації. Основні підходи до її вивчення
2. Етапи соціалізації, загальна характеристика механізмів соціалізації
3. Інститути (засоби) соціалізації
4. Основні зовнішні і внутрішні критерії соціалізованої особистості
5. Соціальна і особистісна ідентичність

Література: основна № 1, 12, 13; допоміжна № 25, 35, 51, 55, 58, 59, 63, 64, 68, 75..

Тема 9. Рольова теорія особистості

1. Поняття статусу. Статусні системи
2. Роль як реалізація статусу. Значення ролі
3. Класифікація ролей
4. Рольова структура. Компоненти успішного виконання соціальних ролей
5. Рольові конфлікти

Література: основна № 1, 12, 13; допоміжна № 3, 49, 66, 82, 83, 108.

Тема 10. Регуляція соціальної поведінки особистості

1. Соціально-психологічні типи особистості. Теорія авторитарної

особистості

2. Форми соціальної поведінки: просоціальна, асоціальна та антисоціальна
3. Поняття про цінності та норми, їх класифікація
4. Соціальні атитюди, їх структура та функції
5. Соціальний стереотип, його види та функції; забобони

Література: основна № 1, 5, 8-10, 13, 17-21, 25-26; допоміжна № 4, 7, 23, 88, 91, 96, 101, 113.

Тема 11. Міжособистісні стосунки

1. Поняття міжособистісних стосунків, їх види
2. Міжособистісні конфлікти: причини і особливості перебігу
3. Чинники формування симпатії
4. Правила дружби
5. Любов як соціально-психологічний процес

Література: основна № 2-4, 12, 13, 16-22; допоміжна № 13, 16, 18, 29, 53, 89, 91.

Тема 12. Спілкування як соціально-психологічна проблема

1. Підходи до вивчення спілкування в соціальній психології
2. Поняття спілкування, його форми
3. Види та функції спілкування
4. Основні механізми спілкування
5. Основні сторони спілкування: комунікативна, інтерактивна, перцептивна

Література: основна № 1-7, 12-18, 21-26; допоміжна № 14, 28, 29, 36, 73, 81, 87, 94, 96, 99.

Тема 13. Комунікативний аспект спілкування

1. Поняття комунікації, її складові
2. Специфіка обміну інформацією між людьми
3. Комунікативні бар'єри
4. Причини та форми неправдивої комунікації
5. Типові ознаки брехні

Література: основна № 3-8, 10-14, 18-24; допоміжна № 12, 37, 66, 70, 71, 85, 94, 99, 107, 112.

Тема 14. Перцептивний аспект спілкування

1. Поняття соціальної перцепції, відмінності при сприйманні соціальних об'єктів
2. Механізми соціальної перцепції: ідентифікація, емпатія, децентрація, каузальна атрибуція
3. Загальні закономірності сприймання людьми один одного
4. Особливості невербальної комунікації
5. Типові помилки в процесі соціального сприймання

Література: основна № 4-8, 12, 17-21; допоміжна № 10, 11, 27, 78, 89, 91,

99, 107.

Тема 15. Засоби масової комунікації як соціальний інститут

1. Поняття масової комунікації, її функції
2. Моделі процесу масової комунікації
3. Відмінності впливу на аудиторію: радіо, преса, телебачення, інтернет
4. Поняття ефективності масової комунікації, її фактори
5. Чинники впливу соціальних мереж

Література: основна № 3-8, 10, 12-14, 17-19, 25; допоміжна № 5, 22, 28, 31, 38, 46, 62, 96, 102.

Тема 16. Психологічні характеристики великих соціальних груп

1. Поняття великих груп, їх види
2. Структурні елементи великих груп
3. Масові рухи, їх види і функції
4. Секти: причини їх впливу і засоби протистояння
5. Проблеми керування масовими явищами психіки

Література: основна № 2-5, 9, 11, 15-17, 20-22; допоміжна № 5, 19, 22, 31, 41, 44, 70, 93, 95.

Тема 17. Соціальна психологія масових явищ

1. Натовп та його різновиди
2. Особливості психічних процесів в натовпі
3. Правила поведінки в натовпі
4. Поняття паніки, чинники її виникнення
5. Засоби попередження паніки
6. Масова агресія, масові заворушення
7. Чутки і плітки; засоби профілактики

Література: основна № 1-4, 11, 17, 21; допоміжна № 4-6, 17, 22, 28, 32, 33, 38, 45, 47, 48, 56, 67, 69, 74, 79, 80, 103, 106.

Практичні заняття

Підготовка до практичного заняття передбачає підготовку матеріалів необхідних для успішного виконання практичних завдань. Отже, ваші бали залежать від вашої попередньої підготовки.

Завдання до практичних занять

Тема 2. Методи соціально-психологічного дослідження: Вивчення міжособистісних стосунків в колективі

Прочитати на вибір або розділ з книги Морено Я.Л. «Социометрия» (М., 1958) або розділ з книги «Социометрия. Экспериментальный метод и наука об обществе» (М.: Иностранная литература, 1958).

На заняття мати: 2 чистих аркуші паперу (А4), лінійку, олівець, циркуль.

Тема 5. Групова динаміка

Завдання 1.

Підготувати визначення термінів: згуртованість, соціальна роль, стиль рольової поведінки, ціннісно-орієнтаційна єдність.

Завдання 2.

Використовуючи діагностичні матеріали, проведіть діагностику стилю керівництва в колективі (на ваш вибір). Проаналізуйте результати, зробіть висновки і на навчальному занятті порівняйте отримані результати з результатами інших студентів.

Тема 6. Лідерство як соціально-психологічний процес

Підготуйте з літератури до семінарського заняття основні визначення лідерства. Проаналізуйте, в чому полягає різниця підходів.

Тема 11. Міжособистісні стосунки

Використавши методику Л.В. Кулікова «Профіль відчуттів», опитайте своїх друзів, які емоції вони переживають, спілкуючись з вами. Результати порівняйте і прокоментуйте.

Тема 13. Комунікативний аспект спілкування**Завдання 1.**

В художній літературі знайдіть 5-10 прикладів випадків неправдивої комунікації. Проаналізуйте, що їх всі об'єднує. Зробіть висновок: чому найчастіше люди брешуть

Завдання 2.

Згадайте найбільш цікаві випадки нерозуміння з вашого життя. Що стало їх причиною? Які комунікаційні бар'єри актуалізувалися?

Тема 14. Перцептивний аспект спілкування**Завдання 1.**

Знайдіть в Ютубі відео сюжет тривалістю не більше 5 хвилин. Вимкніть звук і уважно спостерігайте за мімікою головного персонажа. Спробуйте здогадатися, які відчуття він переживає. На аркуші занотуйте послідовність емоцій. Коротенько позначте, чому ви так думаєте. Ввімкніть звук і перегляньте сюжет ще раз. Перевірте ваші здогади.

Завдання 2.

Оберіть будь-який періодичний журнал з фото, присвячений людям. Проведіть контент-аналіз зображень: підрахуйте окремі одиниці (кількість фото людей в повний зріст і портретів, співвідношення чоловіків і жінок в кожній категорії, одяг: сукні, брюки, спідниці тощо, акцент частин тіла і т.д.). Проаналізуйте тип візуальної привабливості, що пропагується даним журналом.

Тема 17. Соціальна психологія масових явищ

Використовуючи як джерело книгу Т. Лірі, М. Стюарт «Деструктивні психотехніки. Технології зміни свідомості в деструктивних культурах» (К., 2002) підготуйте відповіді на такі питання:

1. Визначення поняття «культ» і «деструктивний культ»
2. Способи залучення людей в культу
3. Психологічна характеристикк керівників деструктивних культурів
4. Ознаки деструктивних культурів
5. Методи деструктивного впливу на адептів
6. Особливості особистості адепта.

Будьте готові приймати активну участь в дискусії.

Завдання для самостійної роботи

Ряд питань навчальної дисципліни виносяться на самостійне опрацювання. Виконання самостійної роботи оцінюється окремо та є невід'ємною складовою успішного проходження курсу. Для виконання завдань самостійної роботи вам необхідно зробити конспект нижчезазначених питань. Кожне питання має бути ґрунтовно висвітлене в обсязі не менше двох сторінок рукописного тексту.

1. «Психологія народів», її теоретичні передумови і задачі, основні ідеї
2. Основні програми експериментальної соціальної психології в роботах Ф. Олпорта, Г. Меде та В.Н. Бехтерева
3. Інтеракціоністський напрямок в соціальній психології: Дж. Мід
4. Особливості політичного лідерства
5. Умови успішного розвитку колективу
6. Характеристики, властиві успішному керівникові
7. Засоби впливу в процесі спілкування: зараження
8. Засоби впливу в процесі спілкування: наслідування
9. Засоби впливу в процесі спілкування: навіювання
10. Поняття авторитарної та новаторської особистості (А. Адорно)
11. Типологія взаємин суспільства і особистості (Р. Мертон)
12. Дослідження механізмів соціального впливу групової меншості
13. Специфіка соціалізації в сучасних умовах
14. Есперименти з вивчення конформності: С. Аш, М. Шеріф
15. Теорії соціальної ідентичності (Дж. Тернер, Дж. Тешфел)
16. Ієрархічна структура диспозицій особистості (за В.А. Ядовим)
17. Теорія соціальних уявлень С. Московічі
18. Структурні характеристики норм
19. Типи невербальної комунікації
20. Форми і фази процесу взаємодії
21. Типові інтеракції в групі
22. Людина як об'єкт сприймання. Імідж
23. Характеристики суб'єкта сприймання: спостережливість, досвід
24. Феномен соціального інтелекту
25. Феномен масової свідомості

26. Суспільні настрої, їх динаміка
 27. Реклама як важливий чинник формування суспільної думки
 28. Соціальне самопочуття та чинники, що на нього впливають
 29. Мода як соціально-психологічний феномен
 30. Теорії змін індивідуальної свідомості в натовпі
- Література: основна № 1-7, 9-11, 13-17, 19-25; допоміжна № 1-3, 7-11, 15, 18-24, 26, 29-37, 39-42, 46, 49, 52-54, 76, 82-84, 93-97, 100-102.*

Індивідуальні завдання

Завдання 1.

В кожній темі визначено коло основних понять, які студенти мають засвоїти в процесі вивчення соціальної психології. Володіння специфічними термінами є важливим показником засвоєння змісту дисципліни, готовності до самостійного вивчення наукової літератури і професійного діалогу. Тому, використовуючи підручники и джерела із списку літератури складіть словник основних понять курсу. Для поточного контролю будуть використані різні форми роботи із словником.

Завдання 2.

Оберіть тему (за узгодженням із викладачем). Підготуйте 10 тестових питань з не менше чотирма варіантами відповідей на кожне.

Завдання 3.

Оберіть тему (за узгодженням із викладачем). Підготуйте її презентацію кількість слайдів не менше 12.

Завдання 4.

Передивіться фільм «Чучело» (реж. Р. Биков). Дивіться цей фільм так, неначе ви проводите включене спостереження. Намагайтеся відзначити основні феномени групової динаміки. Все, що помітите необхідно фіксувати.

В письмовій формі дайте відповіді на запитання:

1. Дайте характеристику класу як малої групи.
2. Охарактеризуйте міжособистісні стосунки в класі. Проаналізуйте систему статусів і ролей, що існують в класі.
3. Опишіть систему соціальної влади в класі. Назвіть лідерів і особливості їх поведінки.
4. Наведіть приклади прояву феномену групового тиску, що наведені в фільмі.
5. Яку стратегію обирає Лена Бессольцева на етапі входження в цю групу?
6. Опишіть систему групових норм і санкцій, що існує в класі.
7. Дайте характеристику стилю керівництва класом з боку класного керівника (Маргарита).

8. Використовуючи матеріал фільму, наведіть приклади конформізму, зовнішнього конформізму.
9. Назвіть феномени групової динаміки, що відображені у фільмі. Наведіть ілюстрацію названих феноменів, використовуючи матеріал фільму.

Завдання 5.

Використовуючи матеріали лекцій і додаткову літературу, підготуйте і проведіть соціометричне і референтометричне дослідження в малій групі. За результатами проведеного дослідження побудуйте соціоматрицю, соціограму і референтограму – «мішень». Проаналізуйте отримані результати.

Порядок оцінювання

Оцінювання ваших досягнень відбувається за системою відображеною в Таблиці 1

Таблиця 1

№	Назва теми	Всього балів	Форма заняття		
			Лекції (ведення конспекту)	Семінари (конспектування, питань, виступ, доповнення)	Практичні заняття (опрацювання матеріалів для підготовки, успішне виконання завдань)
Розділ 1. Методологічні основи соціальної психології					
1	Соціальна психологія як наука	2,5	0,5	2	-
2	Методологія та методи соціальної психології	4,5	0,5	2	2
3	Основні теоретичні напрями сучасної соціальної психології	4,5	0,5	4	-
Розділ 2. Соціальна психологія малої групи					
4	Теорія малих груп	4,5	0,5	4	-
5	Групова динаміка	4,5	0,5	2	2
6	Проблема лідерства в соціальній психології	4,5	0,5	2	2
7	Колектив	2,5	0,5	2	-
Розділ 3. Соціальна психологія особистості					
8	Соціально-психологічні аспекти соціалізації	2,5	0,5	2	-
9	Рольова теорія особистості	2,5	0,5	2	-
10	Психологічні механізми регуляції соціальної поведінки особистості	4,5	0,5	4	-
11	Міжособистісні стосунки	6,5	0,5	4	2
Розділ 4.					
12	Спілкування як центральна проблема соціальної психології	2,5	0,5	2	-
13	Комунікативний аспект спілкування	4,5	0,5	2	2

14	Перцептивний аспект спілкування	4,5	0,5	2	2
Розділ 5.					
15	Засоби масової комунікації як соціальний інститут	0,5	0,5	-	-
16	Психологічні характеристики великих соціальних груп	2,5	0,5	2	-
17	Соціальна психологія масових явищ	4,5	0,5	2	2
Індивідуальні завдання		5	5		
Разом		66,5	9,5	38	14
Екзамен		40			
Всього		100 балів			

За ведення конспекту лекцій нараховується 0,5 бала за кожну тему, що повністю відображена у вашому конспекті. Таким чином, за роботу на лекціях ви можете отримати до 9 балів. Нагадуємо, що під час лекцій та інших занять не припустимо відволікатись на розмови, користуватись мобільними телефонами та іншими гаджетами, порушувати дисципліну в будь-який інший спосіб. Запізнення на лекцію так само не припустимі, викладач залишає за собою право не допустити до заняття студента, що порушує дисципліну або запізнюється. Поважайте працю викладача, ваших товаришів по навчанню та себе – дотримуйтесь дисципліни під час освітнього процесу. Ці ж самі правила поведінки поширюються й на інші форми занять (семінари, практичні). Користування гаджетами для доступу до мережі Інтернет припустиме лише під час семінарських/практичних занять за вказівкою чи дозволом викладача. Пропущені лекції слід відпрацювати переписавши конспект та продемонструвавши його викладачу, при цьому слід бути готовим відповісти на його питання за змістом лекції.

Робота на семінарах оцінюється за наступними критеріями:

- ваша присутність та повний конспект семінарських питань забезпечують вам 0,25 бала;
- для того аби отримати ще 0,25 бала слід брати участь в опрацюванні семінарських питань (доповнення, відповідь на питання викладача, висловлення своєї обґрунтованої точки зору під час обговорення проблемних питань);
- виступ із доповіддю на питання за планом семінарського завдання може принести вам ще 0,25 бала за умови, що відповідь буде змістовною та відповідати плановому питанню;
- якщо, при виступі, ви проявите ґрунтовну підготовку, висловіте власну точку зору щодо висвітлюваної проблеми й підкріпите її аргументацією, правильно відповісте на уточнюючі питання викладача то можете отримати ще 0,25 бала.

Таким чином ваша участь в роботі семінару може принести вам до 2 балів за одне заняття. Пропущений семінар відпрацьовується написанням конспекту всіх питань з плану заняття та відповідями на питання викладача за змістом семінару під час відпрацювання.

Практичні заняття можуть принести вам по 2 балу за одне заняття за умови попереднього опрацювання матеріалів для підготовки до заняття й успішного виконання всіх завдань безпосередньо на самому занятті. Невиконання завдань знижує ваш бал пропорційно відсотку й рівнів складності завдань, з якими ви не впорались. Ваша присутність без підготовки та нездатність впоратись із завданнями оцінюється 0 балів. Відпрацювання пропущених чи оцінених у 0 балів занять відбувається за умови попереднього ознайомлення з матеріалами для підготовки до практичного заняття та виконання завдань запропонованих викладачем (увага – завдання можуть відрізнитись від тих, що виконували ваші одногрупники).

Самостійна робота оцінюється викладачем з розрахунку 1 бала за повністю висвітлене в конспекті питання з вищенаведеного списку. За виконання завдань для самостійної роботи ви можете отримати до 2 балів. Виконане завдання для самостійної роботи ви можете представити або на семінарі, або викладачеві у вказаний час.

Кожен курсант (студент, слухач) має до кінця жовтня підготувати та надати викладачу звіт про виконане індивідуальне завдання з запропонованого переліку. Успішне виконання цього завдання оцінюється в 5 балів. При цьому оцінка відбувається узагальненням балів за 5 критеріями: 1) грамотність та оформлення – 1 бал; 2) відповідність змісту темі – 1 бал; 3) структурна логічність – 1 бал; 4) аргументованість висновків – 1 бал; 5) оригінальність роботи – 1 бал.

Підсумковий контроль з дисципліни відбувається у вигляді усного іспиту, на якому ви можете отримати до 40 балів в залежності від повноти та обґрунтованості ваших відповідей. На екзамені викладач задає вам 4 питання з переліку наведеного нижче, кожна відповідь дає вам до 10 балів. Якщо під час проходження курсу ви набрали 60 балів, то маєте право не здавати іспит задовольнившись підсумковою оцінкою відповідно до кількості набраних балів. Схема переведення балів у підсумкову оцінку наведена в Таблиці 2.

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою

90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання до іспиту

1. Предмет, завдання та принципи соціальної психології
2. Соціальна психологія та інші галузі психологічних знань
3. Структура соціальної психології
4. Історія розвитку соціальної психології
5. Особливості проведення експериментів в соціальній психології
6. Опитування як основний метод соціальної психології
7. Метод соціометрії та оцінні методи
8. Специфіка спостереження та тестування в соціально-психологічних дослідженнях
9. Біхевіоризм та необіхевіоризм
10. Психоаналітичні концепції соціальної психології
11. Теорія «поля» та школа «групової динаміки» К. Левіна
12. Когнітивізм. Теорія когнітивного дисонансу
13. Гуманістичні теорії в соціальній психології
14. Соціометрія як напрям і метод соціальної психології
15. Група як об'єкт соціально-психологічного аналізу: теоретичні підходи
16. Актуальність вивчення малих груп
17. Класичні експерименти з вивчення поведінки людини в групі та ізоляції
18. Класифікація малих груп
19. Структурні характеристики малої групи
20. Поняття групової динаміки
21. Процес прийняття рішень групою
22. Соціально-психологічна атмосфера та чинники її формування
23. Фактори згуртованості малих груп
24. Поняття сумісності, групові конфлікти
25. Феномен групового тиску (конформність). Класифікація конформних реакцій
26. Фактори, які визначають частоту конформних реакцій індивіда
27. Поняття лідерства та його теорії
28. Класифікація стилів лідерства за К.Левіним
29. Функції лідерства і лідера
30. Ефективність діяльності групи і стилі лідерства
31. Фактори висунення лідера в групі

32. Поняття колективу, його основні ознаки
33. Умови успішного розвитку колективу
34. Стадії розвитку колективу за Л. Уманським і А. Петровським
35. Лідерство і керівництво: відмінність і схожість
36. Поняття спілкування, його форми
37. Теоретичні підходи до вивчення спілкування
38. Види та функції спілкування
39. Основні механізми спілкування
40. Спілкування як обмін інформацією. Поняття комунікації, її структура
41. Види комунікативних дій: вербальна та невербальна комунікація
42. Типи невербальної комунікації
43. Комунікативні бар'єри
44. Причини та форми неправдивої комунікації
45. Спілкування як обмін діями. Рівні і фази процесу взаємодії
46. Поняття соціальної перцепції, відмінності при сприйманні соціальних об'єктів
47. Загальні закономірності сприймання людини людиною
48. Механізми міжособистісного пізнання
49. Загальні помилки в оцінках людьми один одного
50. Поняття аттитюдів (соціальних установок) у соціальній психології
51. Структура і функції аттитюдів
52. Соціальний стереотип як специфічний вид аттитюда
53. Структурні компоненти особистості в соціальній психології
54. Цінності як компоненти соціально-психологічного устрою особистості
55. Норми. Класифікація норм, їх структура
56. Форми соціальної поведінки: просоціальна, асоціальна та антисоціальна
57. Поняття міжособистісних стосунків, їх види
58. Міжособистісні конфлікти: причини і особливості перебігу
59. Чинники формування позитивних взаємин
60. Види взаємин: симпатія, дружба, любов
61. Рольова теорія особистості
62. Соціальний статус, статусні системи
63. Роль як реалізація статусу. Значення ролі
64. Рольові конфлікти, засоби попередження
65. Рольова структура. Умови успішного виконання соціальних ролей
66. Класифікація соціальних ролей
67. Соціально-психологічна типологія особистостей: основні підходи
68. Поняття соціалізації. Основні підходи до її вивчення
69. Процес соціалізації, його основні етапи
70. Психологічні механізми соціалізації
71. Засоби соціалізації в сучасному суспільстві
72. Основні зовнішні і внутрішні критерії соціалізованої особистості
73. Соціальна і особистісна ідентичність
74. Поняття великих соціальних груп. Їх класифікація

75. Масові рухи, їх види і функції
76. Секти: причини їх впливу і засоби протистояння
77. Способи керування масовими явищами психіки
78. Натовп як соціально-психологічний феномен, його види
79. Теорії змін індивідуальної свідомості в натовпі
80. Правила поведінки в натовпі
81. Поняття масової комунікації, соновні функції засобів масової комунікації
82. Модель процесу масової комунікації
83. Відмінності впливу на аудиторію: радіо, преса, телебачення, інтернет
84. Чинники впливу соціальних мереж
85. Фактори ефективності масової комунікації
86. Поняття паніки, чинники її виникнення та засоби попередження
87. Масова агресія, масові заворушення
88. Чутки і плітки як форма передачі інформації
89. Засоби впливу в процесі спілкування (зараження, наслідування, навіювання)

Політика академічної доброчесності

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити / покращити результати інших курсантів (студентів, слухачів);
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань курсантів (студентів, слухачів).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Андреева Г.М. Социальная психология. М.: Аспект Пресс, 2000.
2. Андриенко Е.В. Социальная психология. – М.: Академия, 2000..
3. Аронсон Э. Общественное животное: Введение в социальную психологию. СПб: Аспект Пресс, 1998.
4. Бочарова Е.Е. Социальная психология: Уч.-методич. Пособие. Саратов: ИЦ «Наука», 2011. 110 с.
5. Журавлев А.Л., Соснин В.Л., Красников М.А. Социальная психология. М.: ФОРУМ: ИНФРА-М, 2006.
6. Каменская Е.Н. Социальная психология: Конспект лекций: Уч. пос. Ростов н/Д., 2005.
7. Корнєв М.Н., Коваленко А.Б. Соціально психологія. К., 1995.
8. Крысько В.Г. Социальная психология. СПб.: Питер, 2009. 221 с.
9. Майерс Д. Социальная психология. СПб., 1998.

10. Морозов А.В. Социальная психология: Уч. М., 2005.
11. Москаленко В.В. Соціальна психологія: Підр. К.: Центр навч. л-ри, 2005.
12. Новиков В.В. Социальная психология: феномен и наука. М., 2003.
13. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія. К.: Либідь, 2006.
14. Основы соціальної психології: Навч. пос. / О.А. Донченко, М.М. Слюсаревський, В.О. Татенко, Т.М. Титаренко, Н.В. Хазратова та ін.; За ред. М.М. Слюсаревського. К.: Міленіум, 2008. 495 с.
15. Перспективы социальной психологии / Под. ред. М. Хьюстона, В. Штребе, Дж. Стефенсона. М., 2001.
16. Платонов Ю.Л. Основы социальной психологии. СПб., 2004.
17. Свенцицкий А.Л. Социальная психология. М.: Проспект, 2004.
18. Семечкин Н.И. Социальная психология. СПб.: Питер, 2004.
19. Современная психология. Справочное руководство. М., 1999.
20. Социальная психология/ Петровский А.В. и др. М., 1987.
21. Социальная психология / Т.В.Бендас, И.С.Якиманская, А.М.Молокостова. Спб.: Питер, 2011.
22. Социальная психология/ Сост. Р.И. Мокшанцев, А.В. Мокшанцева. М.: Инфра-М, 2001.
23. Тейлор Ш., Пипло Л., Сирс Д. Социальная психология. СПб.: Питер, 2004.
24. Чалдини Р., Кенрик Д., Нейберг С. Социальная психология. СПб.: Питер, 2016.
25. Шевандрин Н.И. Социальная психология в образовании. М., 1995.
26. Шихирев П.Н. Современная соціальна психологія. М., 1999.
27. Янчук В.А. Введение в современную социальную психологию. Мн.: АСАР, 2005.

Допоміжна:

1. Агеев В.С. Межгрупповое взаимодействие: социально-психологические проблемы. М., 1990.
2. Андреева Г.М., Богомолова Н.Н., Петровская Л.А. Зарубежная социальная психология XX столетия: Теоретические подходы. М., 2001.
3. Ануфриев Е.А. Социальный статус и активность личности. М., 1984.
4. Аронсон Э., Уилсон Т., Эйкерт Р., Психологические законы поведения человека в социуме. СПб.-М.: Еврознак, 2002.
5. Аронсон Э., Пратканис Э. Эпоха пропаганды: механизмы убеждения, повседневное использование и злоупотребление. СПб.: Прайм-Еврознак, 2002.
6. Беззубцев С.А. Слухи, которые работают на вас. СПб., 2003.
7. Белинская Е.П., Тихомандрицкая О.А. Социальная психология личности: Учебное пособие для вузов. М.: Аспект Пресс, 2001. 301 с.
8. Богомолова Н.Н., Стефаненко Н.Г. Спецпрактикум по социальной психологии. М.: МГУ, 1979.
9. Богомолова Н.Н., Стефаненко Т.Г. Контент-анализ. Спецпрактикум по социальной психологии. М.: Изд-во МГУ, 1992.
10. Бодалев А.А. Восприятие и понимание человека человеком. М., 1982.
11. Бодалев А.А. Личность и общение. М., 1983.
12. Богатырева Е.Н. Психология обмана: преимущества и потери. СПб.: Лань, 1998.
13. Введение в практическую социальную психологию / Под ред. Ю.М.Жукова, Л.А.Петровской, О.В.Соловьевой. М., 1997.
14. Вердербер Р., Вердербер К. Психология общения. СПб.: Издательский дом Нева, М.: ОЛМА-ПРЕСС, 2003. 318 с.
15. Волков И. Основы социометрии. Л., 1970.
16. Головаха Е.И., Панина Н.В. Психология человеческого взаимодействия. К., 1989.
17. Горбатов Д.С. Психология слухов и сплетен. СПб.: Речь, 2012. 233 с.

18. Грановская Р.М. Элементы практической психологии. М., 1988.
19. Грушин Б.А. Массовое сознание. М., 1987. 368 с.
20. Десев Л. Психология малых групп. М., 1979.
21. Диагностика социально-психологических характеристик малых групп. СПб., 1999.
22. Дилигенский Г.Г. Социально-политическая психология. М., 1996.
23. Донских Т.А., Короленко Ц.П. Семь путей к катастрофе. Деструктивное поведение в современном мире. Новосибирск, 1990.
24. Донцов А.И. Проблемы групповой сплоченности. М., 1979.
25. Донцов А.И. Психология коллектива. М., 1984.
26. Евтихов О.В. Стратегии и приемы лидерства: Теория и практика. СПб.: Речь, 2007.
27. Зазыкин В.Г. Основы психологии проницательности. М., 1997.
28. Зимбардо Ф., Ляйппе М. Социальное влияние. СПб., 2000.
29. Ильин Е.П. Психология общения и межличностных отношений. СПб.: Питер, 2009. 576 с.
30. Имашева Е.Г., Денисова Ю.В. Социальная психология. М., 2010.
31. Ковалев Г.А. Психология воздействия. М., 1995.
32. Колесов Д.В. Человек и толпа. М., 2001.
33. Корнев М., Фомічова В. Психологія масової поведінки. К: КНУ ім. Т.Шевченка, 2002.
34. Кричевский Р.Л., Дубовская Е.М. Психология малой группы: теоретические и прикладные аспекты. М., 1991.
35. Кричевский Р.Л. Если Вы – руководитель. М.: Дело, 1996.
36. Кузьмин Е.С. Основы социальной психологии. – Л., 1967.
37. Куница В.Н., Казаринова Н.В., Погольша В.М. Межличностное общение. СПб., 2001.
38. Лебедев-Любимов Н. Психология рекламы. СПб., 2001.
39. Левин К. Теория поля в социальных науках. СПб., 2000.
40. Леонтьев А.А. Психология общения. М.: Академия, Смысл, 2008. 368 с.
41. Лири Т., Стюарт М. Технологии изменения сознания в деструктивных культурах. К.: Janusbooks; СПб.: Экслибрис, 2002. 224 с.
42. Методы социальной психологии. Под ред. Е.С.Кузьмина, В.Е.Семенова. Л., 1977.
43. Милграм С. Эксперимент в социальной психологии. СПб., 2000.
44. Минаев В.А., Овчинский А.С., Скрыль С.В., Тростянский С.Н. Как управлять массовым сознанием: современные модели. М., 2013. 213 с.
45. Московичи С. Век толп: исторический трактат по психологии масс. М., 1998.
46. Московичи С. Машина, творящая богов. М.: Ин-т психологии РАН, «КСП+», 1998.
47. Назаретян А.П. Агрессивная толпа, массовая паника, слухи: лекции по социальной и политической психологии. СПб.: Речь, 2003.
48. Назаретян А.П. Психология стихийного массового поведения. М., 2000.
49. Нельсон Т. Психология предубеждений. Секреты шаблонов мышления, восприятия и поведения. СПб.: «Прайм-ЕВРОЗНАК», 2003. 384 с.
50. Немов Р.С. Психология в 3-х т. М., 1995. Кн.1.
51. Немов Р.С. Социально-психологический анализ эффективной деятельности коллектива. М., 1984.
52. Обозов Н.Н. Психология внушения и конформности. СПб.: Облик, 1997. 48 с.
53. Обозов Н.Н. Психология межличностных отношений. К., 1990.
54. Обозов Н.Н. Совместимость и срабатываемость людей. СПб., 2000.
55. Обозов Н.Н., Щекин Г.В. Психология работы с людьми: советы руководителю. К., 1990.
56. Ольшанский Д. Психология масс. СПб., 2001.
57. Пайнс Э., Маслач К. Практикум по социальной психологии. СПб.: Питер, 2000.
58. Парыгин Б.Д. Основы социально-психологической теории. М., 1971.

59. Парыгин Б.Д. Современное состояние и проблемы социальной психологии. М., 1973.
60. Парыгин Б. Социальная психология: проблемы методологии, истории и теории. СПб., 1999.
61. Парыгин Б.Д. Социально-психологический климат коллектива: пути и методы изучения. Л., 1981.
62. Петров Л.В. Массовая коммуникация и культура. Введение в теорию и историю. СПб., 1999.
63. Петровский А.В. Личность. Деятельность. Коллектив. М., 1982.
64. Петровский А.В., Шпалинский В.В. Социальная психология коллектива. М., 1978.
65. Петровский А.В., Ярошевский М.Г. Основы теоретической психологии. М., 1998.
66. Платонов Ю.Л. Социальная психология поведения. СПб.: Питер, 2006.
67. Потеряхин А.Л. Психология слухов: науч.-практ. пособие. Черновцы, 2000.
68. Почебут Л.Г., Чикер В.А. Индустриальная социальная психология. СПб., 1997.
69. Почебут Л.Г. Социальная психология толпы. СПб.: Речь, 2004.
70. Почепцов Г. Г. Коммуникативные технологии двадцатого века. М., 1999.
71. Почепцов Г.Г. Теорія комунікацій. К., 1999.
72. Практикум по экспериментальной и прикладной психологии / Под ред. А.А. Крылова. Л.: Изд-во Ленингр. ун-та, 1990.
73. Практическая психология: Учебник / Под ред. М.К. Тутушкиной. СПб., 1998.
74. Преступная толпа. М., 1998.
75. Психологическая теория коллектива / Под ред. А.В. Петровского. М.: Педагогика, 1979.
76. Психология. Словарь/ Под ред. А.В. Петровского. М., 1990.
77. Психология личности и малых групп / Под ред. Е.С.Кузьмина и др. Л., 1977.
78. Психология межличностного познания / Под ред. А.А. Бодалева. М., 1981.
79. Психология толп. М., 1998.
80. Психология толпы / Институт психологии РАН. М.: Изд-во КСП+, 1999.
81. Рогов Е. И. Психология общения. М.: Владос, 2002.
82. Росс Л., Нисбетт Р. Человек и ситуация. Перспективы социальной психологии. М.: Аспект-Пресс, 1999.
83. Смелзер Н. Социология. М., 1994.
84. Современная зарубежная социальная психология. Тексты. М., 1984.
85. Соколов А.В. Введение в теорию социальной коммуникации. СПб., 1996.
86. Социальная психология: история, теория, эмпирические исследования. Л., 1979.
87. Социальная психология в вопросах и ответах. М., 1999.
88. Социальная психология в трудах отечественных психологов. СПб.: Питер, 2000.
89. Социальная психология в современном мире. М., 2002.
90. Социальная психология/ Под ред. А.Н. Сухова, А.А. Деркача. М.: Академия, 2002.
91. Социальная психология: саморефлексия маргинальности. Хрестоматия. М., 1995.
92. Социометрия. Экспериментальный метод и наука об обществе. М.: Иностранная литература, 1958.
93. Сухарев В.А., Сухарев М.В. Психология народов и наций. Донецк, 1997.
94. Таранов П.С. Приемы влияния на людей. Симферополь, 1995.
95. Гард Г. Социальная логика. СПб., 1996.
96. Тернер Дж. Социальное влияние. СПб.: Питер, 2003.
97. Фестингер Л. Теория когнитивного диссонанса. СПб., 1999.
98. Фетискин Н.П., Козлов В.В., Мануйлов Г.М. Социально-психологическая диагностика развития личности и малых групп. М., 2002.
99. Філоненко М. М. Психологія спілкування: підручник. К.: «Центр учбової літератури», 2008. 224 с.

100. Фопель К. Психологические группы: рабочие материалы для ведущего. М., 2004.
101. Фрейджер Р., Фейдимен Д. Личность. Теории, упражнения, эксперименты. СПб., М., 2001.
102. Харрис Р. Психология массовых коммуникаций. СПб., 2001.
103. Хассен С. Освобождение от психологического насилия. СПб.: прайм-ЕВРОЗНАК, 2002. 400 с.
104. Хрестоматия по социальной психологии / Сост. и вст. очерки Т.В. Кутасовой. М., 1995.
105. Циба В.Т. Системна соціальна психологія. К.: Центр навч. літ-ри, 2006.
106. Цуладзе А. Политические манипуляции или покорение толпы. М., 1999.
107. Чалдини Р. Психология влияния. СПб., 1998.
108. Чалдини Р., Кенрик Д., Нейберг С. Социальная психология. Пойми других, чтобы понять себя! СПб., 2002.
109. Шапарь В. Методы социальной психологии. Р./Д., 2004.
110. Шейнов В. П. Психологическое влияние. Минск: Харвест, 2007. 640 с.
111. Шибутани Т. Социальная психология. М., 1969.
112. Экман П. Психология лжи / Пер. с англ. М., 2000.
113. Ядов В.А. Саморегуляция и прогнозирование социального поведения личности. М., 1979.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <https://stud.com.ua>
2. <https://pidruchniki.com>
3. <http://vuzlib.com/content/category>
4. <http://www.nbu.gov.ua/>
5. <http://lib.kture.kharkov.ua/>
6. <http://www.psy-science.com.ua/PsInsUa.html>
7. http://www.social-science.com.ua/jornal_content/
8. http://chitalka.info/ps_26/index.html
9. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського <http://www.nbu.gov.ua/>
10. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського www.dnpb.gov.ua/
11. Бібліотека українських підручників <http://pidruchniki.ws/>
12. Библиотека Гумер <http://www.gumer.info/>
13. Библиотека социального психолога// www.biblus.ru/default
14. Серия «мастера психологии» <http://aboutyourself.ru/obshpsy/mastera-psixologii.html>
15. Журнал «Психологический журнал» <http://elibrary.ru/issues.asp?id=7972>
16. Журнал «Вопросы психологии» <http://www.voppsy.ru/>
17. Журнал «Психологические исследования» <http://psystudy.ru/>
18. Журнал «Психологическая наука и образование» <http://psyedu.ru>
19. Психологічний словник <http://psi.webzone.ru/>
20. Словник психологічних термінів <http://psychology.proektsb.ru/>
21. Бібліотека Інституту Психотерапії та Клінічної Психології <http://www.psyinst.ru/library.php>